

Celem prac jest uzyskanie informacji o stanie zachowania gatunków i typów siedlisk przyrodniczych na wybranych stanowiskach oraz wypracowanie metodyki i organizacji monitoringu przyrody zgodnego z wymaganiami Dyrektywy Siedliskowej, pozwalającego na ocenę stanu zachowania gatunków i typów siedlisk przyrodniczych na poziomie stanowiska, obszaru, regionu biogeograficznego i kraju oraz opracowanie wniosków dotyczących ich ochrony.

Zgodnie ze wstępnym charakterem projektu zaplanowano badania monitoringowe o ograniczonym zakresie i zasięgu. Dotyczą wybranych gatunków i siedlisk przyrodniczych (20 gatunków zwierząt, 16 gatunków roślin oraz 20 typów siedlisk przyrodniczych), przede wszystkim typów siedlisk i gatunków szczególnie ważnych dla Wspólnoty Europejskiej, czyli tzw. siedlisk i gatunków priorytetowych. Część z nich została już objęta badaniami w 2006 r. Badania są prowadzone na wybranych obszarach na terenie całej Polski, z których znaczną część stanowią projektowane specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000. Uwzględniane są również obszary badane wcześniej w ramach monitoringu przyrody - będącego jednym z podsystemów Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ).

W ramach monitoringu siedlisk przyrodniczych przeprowadzono obserwacje terenowe na 1946 stanowiskach, z których część została zlokalizowana w 49 obszarach Natura 2000. Monitoringiem objęto 20 typów siedlisk przyrodniczych, w tym 17 priorytetowych. W przypadku gatunków roślin badania terenowe przeprowadzono na 125 stanowiskach, z których część zlokalizowana została w 43 obszarach Natura 2000. Monitoringiem objęto 16 gatunków roślin naczyniowych, w tym 10 priorytetowych. W ramach monitoringu zwierząt zbadano 820 stanowisk monitoringowych, z których część została zlokalizowana w 89 obszarach Natura 2000, obejmując badaniami 20 gatunków zwierząt, w tym 13 priorytetowych.

Siedliska przyrodnicze oraz gatunki objęte monitoringiem w latach 2006-2008

(*) - oznaczono siedliska i gatunki priorytetowe

Siedliska przyrodnicze

SIEDLISKA MORSKIE I NADMORSKIE

- *1150 Zalewy i jeziora przymorskie (laguny)
- *1340 Śródlądowe halofilne łąki
- *2130 Nadmorskie wydmy szare
- *2140 Nadmorskie wrzosowiska bażynowe

SIEDLISKA ZAROŚLOWE

- *4070 Zarośla kosodrzewiny (Pinetum mugo)

SIEDLISKA ŁĄKOWE I MURAWOWE

- *6110 Skały wapiene i neutrofilne z roślinnością pionierską (Alyso-Sedion)
- *6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (Koelerion glaucae)
- *6210 Murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea i ciepłolubne murawy z Asplenion septentrionalis-Festucion pallescentis)
- *6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia – płaty bogate florystycznie)

SIEDLISKA TORFOWISKOWE I ŹRÓDLISKOWE

- *7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)
- *7210 Torfowiska nakredowe (Cladietum marisci, Caricetum buxbaumi, Schoenetum nigricantis)
- *7220 Źródlika wapienne ze zbiorowiskami Cratoneurion commutati

SIEDLISKA NASKALNE

- *8160 Podgórskie i wyżynne rumowiska wapienne ze zbiorowiskami ze Stipion calamagrostis

SIEDLISKA LEŚNE

- *9180 Jaworzyny lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani)
- *91D0 Bory i lasy bagienne
- *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródliskowe)
- *91I0 Ciepłolubne dąbrowy
- 91P0 Jodłowy bór świętokrzyski (Abietetum polonicum)
- 91Q0 Górskie reliktowe lasy sosnowe (Erico-Pinion)
- 91T0 Śródlądowy bór chrobotkowy

Gatunki roślin

ROŚLINY NACZYNIOWE

- 1516 aldrowanda pęcherzykowata *Aldrovanda vesiculosa*
- 1528 skalnica torfowiskowa *Saxifraga hirculus*
- 1831 elisma wodna *Luronium natans*
- 1902 obuwik pospolity *Cypripedium calceolus*
- 1903 lipiennik Loesela *Liparis loeselii*
- *2094 sasanka słowacka *Pulsatilla slavica*
- *2109 warzucha polska *Cochlearia polonica*
- *2114 pszonak pieniński *Erysimum pieninicum*
- *2217 gnidosz sudecki *Pedicularis sudetica*
- 2249 dziewięciśń popłocholistny *Carlina onopordifolia*

- *4069 dzwonek karkonoski *Campanula bohemica*
- *4071 dzwonek piłkowany *Campanula serrata*
- *4087 sierpik różnolistny *Serratula lycopifolia*
- *4090 warzucha tatrzańska *Cochlearia tatrae*
- *4094 goryczuszka czeska *Gentianella bohemica*
- *4113 przytulia sudecka *Galium sudeticum*

Gatunki zwierząt

CHRZĄSZCZE

- *4021 Konarek tajgowy *Phryganophilus ruficollis*
- *1087 Nadobnica alpejska *Rosalia alpina*
- *1084 Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*
- *4024 Sichrawa karpacka *Pseudogaurotina excellens*

MOTYLE

- *1078 Krasopani hera *Euplagia (=Callimorpha) quadripunctaria*
- 1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*
- *9003 Sówka puszczykówka *Xylomoia strix*

MIĘCZAKI

- 1032 Skójka gruboskorupowa *Unio crassus*

WAŻKI

- 1037 Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*

RYBY

- 1163 Głowacz białopłetwy *Cottus gobio*
- *4009 Strzebla błotna *Eupallasella (=Phoxinus) percnurus*

PŁAZY

- 1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*

SSAKI

- *4006 Kozica *Rupicapra rupicapra tatrca*
- *1354 Niedźwiedź *Ursus arctos*
- 1324 Nocek duży *Myotis myotis*
- 1361 Ryś *Lynx lynx*
- *2608 Suseł perełkowany *Spermophilus suslicus*
- *4003 Świstak *Marmota marmota latirostris*

- *1352 Wilk *Canis lupus*
- *2647 Żubr *Bison bonasus*

W ramach prac prowadzonych w latach 2006-2008 bada się wybrane wskaźniki, określające „kondycję” populacji i siedlisk gatunków, a w przypadku siedlisk przyrodniczych – wskaźniki zachowania ich struktury i funkcji. Zbierane są także informacje dotyczące aktualnych i przyszłych oddziaływań na gatunek/siedlisko przyrodnicze oraz prowadzonych na obszarze działań ochronnych i ich skuteczności.

Uzyskane w wyniku badań informacje gromadzi się w bazie danych, w postaci formularzy sprawozdawczych dla kontroli terenowych, stanowisk i obszarów. W sytuacjach, gdy monitorowane stanowisko jest równoznaczne z monitorowanym obszarem lub, gdy na jednym obszarze znajduje się tylko 1 stanowisko gatunku, do zapisu wyników monitoringu służy 1 formularz.

Prace monitoringowe są organizowane na trzech poziomach: instytucja koordynująca, koordynatorzy krajowi i eksperci lokalni. Instytucja koordynująca koordynuje całość monitoringu, powołuje koordynatorów krajowych, opracowuje instrukcję do wypełniania raportów terenowych, sprawuje nadzór nad wynikami i w razie wątpliwości dopilnowuje ich właściwego opracowania, gromadzi dane. Metodykę badań dla monitorowanych, w ramach projektu, gatunków/typów siedlisk opracowują koordynatorzy krajowi w porozumieniu z instytucją koordynującą. Opracowują oni także sposób oceny stanu zachowania gatunków/typów siedlisk i dokonują tej oceny. Kierują pracą ekspertów lokalnych, którzy prowadzą badania w terenie, przygotowują i wprowadzają do centralnej bazy danych formularze sprawozdawcze z badań terenowych. Dane te są weryfikowane przez koordynatora krajowego i przesyłane do instytucji koordynującej.

Wykonawcami badań terenowych w ramach wstępnego monitoringu są przede wszystkim specjaliści, ponieważ przeprowadzenie badań w wielu przypadkach wymaga specjalistycznej wiedzy (np. fitosocjologicznej), umiejętności zidentyfikowania gatunków, znajomości lokalizacji stanowisk, a ponadto stan pewnych badanych parametrów (np. jakości siedliska gatunku) można wstępnie ocenić bez ich „mierzenia”, tylko w oparciu o doświadczenie badawcze (ang. best expert judgement), co znacznie upraszcza procedurę. [...wyniki»](#)

Uzyskane w wyniku badań dane terenowe zostaną zapisane w komputerowej bazie danych, w postaci formularzy sprawozdawczych dla stanowisk i obszarów Natura 2000.

[Wyniki monitoringu 2006-2008](#)